

UVOD

Franjevački institut za kulturu mira pokrenuo je 1996. godine akciju »Slavlje nije pucnjava« koja je usmjerena na posvješćivanje neprimjerenosti i opasnosti uporabe pirotehničkih sredstava za zabavu, tj. petardi. Akcija je prvenstveno usmjerena na odgoj mladih. U godinama neposredno nakon Domovinskog rata, cilj akcije ponajprije je bio usmjeren na »stišavanje« svih oblika pucnjave koja je samo produbljavala postojeće ratne rane i na neki način dodatno podsjećala na netom proživljene strahote. Pored toga, nastojali smo kod mladih ljudi probuditi svijest o potrebi njegovanja onih načina slavljenja koji drugima mogu biti od pomoći.

O ozbiljnosti problema uporabe pirotehničkih sredstava prilikom slavljenja svjedoči i već dugogodišnja akcija MUP-a RH »Mir i dobro« koja se provodi s ciljem prevencije i kontrole zakonite uporabe pirotehničkih sredstava.

Zakon o eksplozivnim tvarima za gospodarsku uporabu u čl. 25.-30. propisuje način nabave i uporabe pirotehničkih sredstava za zabavu. Prodaja pirotehničkih sredstava II. razreda (za zabavu) dopuštena je u maloprodaji samo u vremenu od 27. prosinca do 1. siječnja (čl. 27., stavak 3.). Dakle, zabranjena je njihova prodaja i uporaba u vremenu od 2. siječnja do 26. prosinca (čl. 27. stav. 5., podstavci 1-3). U tom se razdoblju obično organiziraju kontrolirani vatrometi koji mogu biti primjeren izraz slavljeničkog trenutka bez neželjenih posljedica. Svako drugo razbacivanje eksplozivnim i zapaljivim sredstvima bilo bi doista ispod razine koju zahtijeva kultura slavljenja.

Uz to što se nekontroliranom uporabom pirotehničkih sredstava narušava javni red, stvara izvor opasnosti od ozljeda za nezaštićene i najmlađe, potreba takvog načina izražavanja radosti dovodi u pitanje i naš kulturni i duhovni identitet. Naime, samo iz obilja duhovnog bogatstva mogu izroniti kreativni i poticajni izričaji radosti i slavlja, kojih ne nedostaje u kulturnoj baštini našeg naroda. Prevladavanje agresivnih, bučnih, opasnih i duhom sve siromašnijih oblika slavlja, koji su u neku ruku ogledalo društvene zbilje, ozbiljno pred nas stavlja zadaću rada na svojevrsnom posvješćivanju uzroka i posljedica izbora takvih načina slavljenja, te ulaganja u kulturu izražavanja radosti.

Zbog svega toga smo i ove godine odlučili pripremiti i ponuditi Vam materijale koji mogu poslužiti za stvaranje kateheze, odnosno rada u okviru školske ili vjeronaučne nastave. Materijali su poticaj i okvir, a ono što smatramo važnijim jest otvoriti pitanja i probuditi interese učenika kako bi sami, u svojoj nutrini, pronalazili kreativne i duhom bogate izričaje radosti i načine slavljenja. Vaša uloga u tome je nezaobilazna, te Vam i na ovaj način želimo biti tek mala pomoć i radovalo bi nas ako bi materijali koje šaljemo mogli poslužiti u satovima pojedinih nastavnih predmeta i programa za koje to smatrate prikladnim u okvirima cjelokupnog nastavnog programa.

Kao pomoć u tom radu osmislili smo i plakat kojega u privitku šaljemo u verziji pogodnoj za tisak. Materijal je moguće prilagoditi uzrastu učenika.

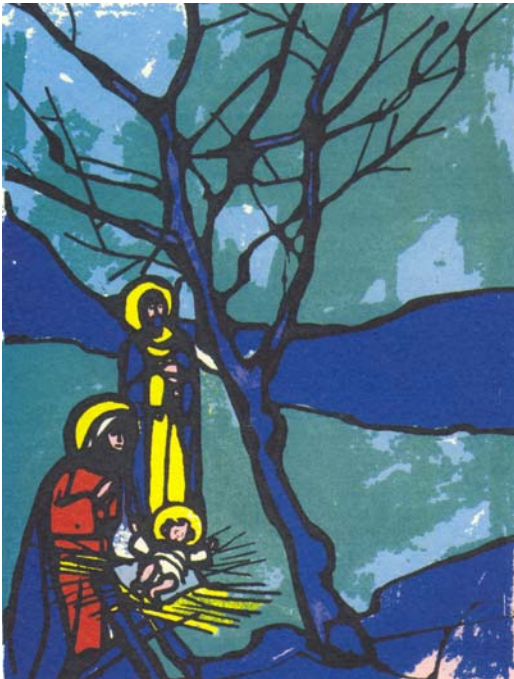
SLAVLJE NIJE PUCNJAVA

I. Slavljeničko ozračje Božje prisutnosti

Slavljenjem Božića slavimo Kristov povijesni dolazak na ovaj svijet. Usto, vrijeme Došašća i Božića posvješćuje nam trajno očekivanje Kristova ponovnog dolaska. U tom slavlju možemo dati oduška svojoj vjerničkoj radosti, kako je to izrazio psalmist u 150. psalmu:

*Hvalite ga zvucima roga,
slavite ga harfom i citrom!
Hvalite ga igrom i bubnjem,
slavite ga glazbalima zvonkim i frulom! Hvalite ga cimbalima zvučnim, slavite ga cimbalima gromkim!
Sve što god diše Gospodina neka slavi!*

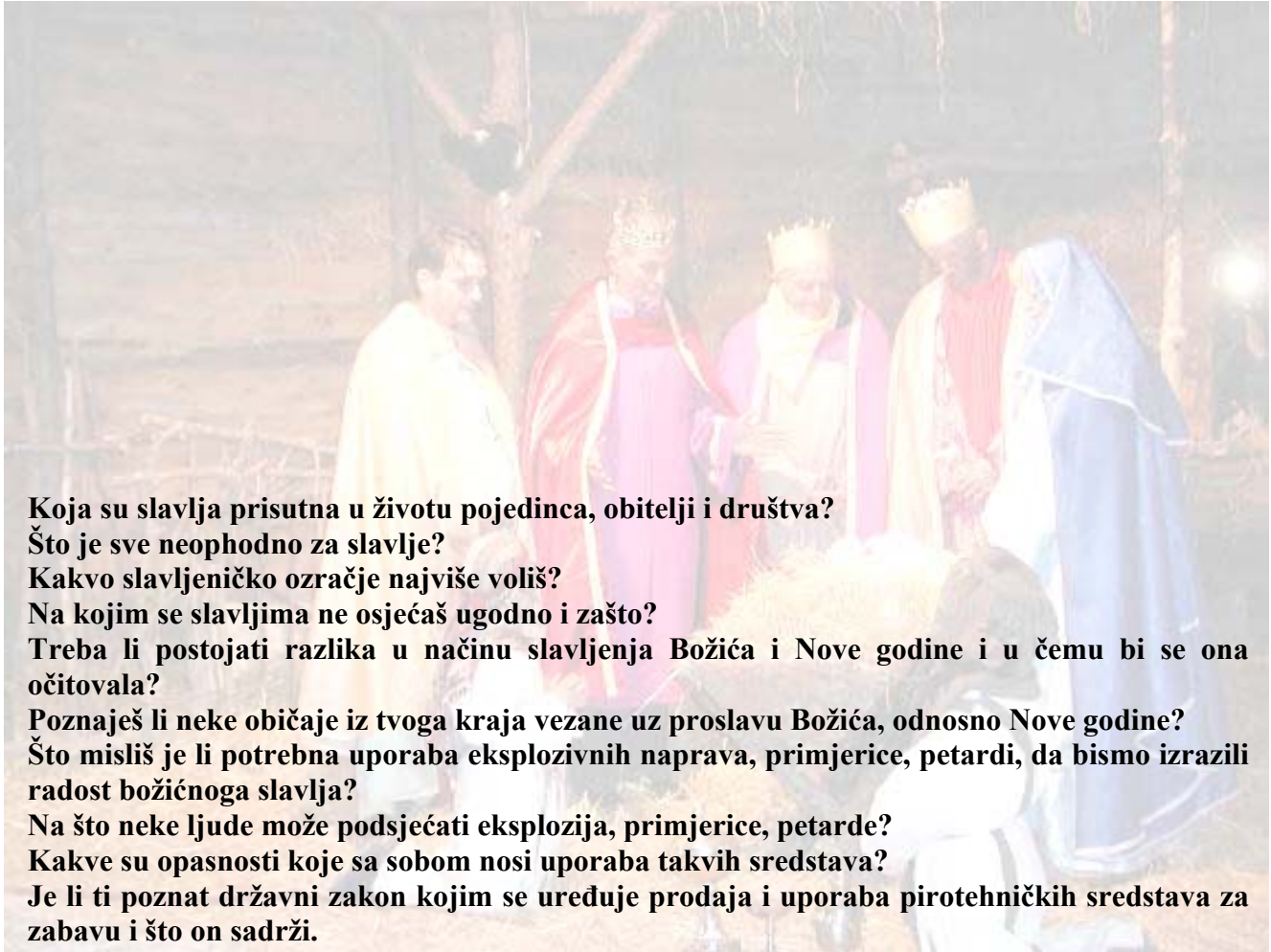
Svako slavlje ima svoje izraze slavljeničke radosti. Također svaki je narod tijekom svoje povijesti stvorio različite običaje slavljenja pojedinih vjerskih i drugih blagdana. Slavljenje Božića u hrvatskom narodu obiluje različitim običajima. U tim se običajima oslikava kulturni život izražen u narodnim kolima, pjesmama, nošnjama, pripremanju hrane, primanju gostiju itd. Sve datosti ljudskog života i sve ljudske sposobnosti i vrline na ovaj ili onaj način utkane su u slavljenje Božića. Može se reći da se u tim običajima ostvaruje poziv psalmiste da »sve što god diše Gospodina slavi«. Osobito je bogat poklad hrvatskih božićnih pjesama. Među najstarije spadaju: *Bog se rodi Betlehemu*, *U se vrime godišća* i *Narodi nam se kralj nebeski*. U njima, kao i u drugima, osjeća se ozračje mira i blagosti. Poruku mira osobito izražava pjesma *Svim na zemlji mir veselje*. Ozračju mira i blage tišine pridonose i tzv. božićne uspavanke poput *Spavaj mali Božiću*. U nekim našim krajevima za božićno čestitanje postoji prekrasan izraz *mirobožati se* - ljudi o Božiću žele mir jedni drugima.

- Jesi li od starijih čuo za neki božićni običaj koji više ne postoji?
- Koji ti je božićni običaj najdraži?
- Koja ti je božićna pjesma najdraža i zašto? Psalmist poziva »sve što god diše« da slavi Boga. Krist je nazvan *Kraljem mira*, *Mironoscem*.
- Je li moguće slavlje Kristova dolaska, dolaska *Kralja mira* slaviti uporabom eksplozivnih sredstava koja unose nemir i podsjećaju na stvaranje nemira, neprijateljstva, ratova, patnje, smrti?
- Je li moguće da »sve što god diše« uz pucnjavu slavi dolazak *Kralja mira* kad od pucnjave bježe brojna stvorenja?
- Mogu li ljudi u miru slaviti blagdan *Kralja mira* kad im pucnjava izaziva strah i bolne uspomene?
- Što zapravo izražava pucnjava? Kojim bismo drugim sredstvima mogli izraziti radost Došašća i Božića?

II. Pronaći i osmisliti vlastite načine slavljenja i izričaja slavljeničke radosti

U pozadini slavlja Božića je darovanost Kristova dolaska među nas. On sam postaje dar svakom čovjeku i njegova prisutnost donosi mir i radost. Dar Božića se, dakle rađa u tišini, koja postaje prostor u kojemu se može čuti pjesma anđela i iz koje se mogu roditi ideje kako osmisliti slavlje Božića u svojoj sredini. U prvom je, dakle planu, potreba pripreme vlastite nutrine kako bi se primio dar, a onda nužno dolazi poticaj da se taj dar podijeli na pravi način.

-
-
-
- **Koja su slavlja prisutna u životu pojedinca, obitelji i društva?**
- **Što je sve neophodno za slavlje?**
- **Kakvo slavljeničko ozračje najviše voliš?**
- **Na kojim se slavljinama ne osjećaš ugodno i zašto?**
- **Treba li postojati razlika u načinu slavljenja Božića i Nove godine i u čemu bi se ona očitovala?**
- **Poznaješ li neke običaje iz tvoga kraja vezane uz proslavu Božića, odnosno Nove godine?**
- **Što misliš je li potrebna uporaba eksplozivnih naprava, primjericice, petardi, da bismo izrazili radost božićnoga slavlja?**
- **Na što neke ljude može podsjećati eksplozija, primjericice, petarde?**
- **Kakve su opasnosti koje sa sobom nosi uporaba takvih sredstava?**
- **Je li ti poznat državni zakon kojim se uređuje prodaja i uporaba pirotehničkih sredstava za zabavu i što on sadrži.**

Poticaji za osmišljavanje onog načina slavljenja koji na pravi način govori o smislu samog slavlja Božića :

- ❖ *Otvorite kuću i srce za susret s Bogom i ljudima*
- ❖ *Uprilичite opuštenu i kreativnu obiteljsku i prijateljsku slavlju*
- ❖ *Pronađete darove koji se ne mogu kupiti i koji ne mogu nikada izgubiti na vrijednosti*
- ❖ *Sačuvajte i stvorite novo blago starih običaja*
- ❖ *Ušutite i u tišini oslušajte priče koja diraju srca*

Pred Blagdan Božića u dilemi smo kako čestitati Božić. Nekome možemo uputiti želje radosti i nade poput ovih:

- ❖ Sretan Božić, prijatelju moj.
- ❖ Nada je u tebe posijana. Ne boj se, prijatelju moj.
- ❖ Božić je vesela vijest: Bog je sišao u naš beznadni svijet. Ime mu je Emanuel, Bog s nama. Sretan Božić!

Međutim, ponekad se pitamo mogu li takve božićne čestitke dati snagu onima koji sumnjaju, nadu beznadnima, sreću tužnima, sitost gladnima, posao nezaposlenima? Izazivaju li naše božićne čestitke i slavlja ljutnju ili nježnost, prezir ili solidarnost? Kako će naše božićne čestitke prihvatiti »novi siromasi«: starije osobe zatvorene u domove ili prepuštene samoći u praznim kućama; ovisnici koji ne uspijevaju napustiti tunel droge, alkohola,...; beskućnici koji nisu nigdje kod kuće; radnici bez plaće i nezaposleni bez novca i bez perspektive; narod lišen bitnoga: zdravlja, kuće, posla, obiteljske zarade; mladi nesigurni u ono sutra, izmučeni nutarnjim dramama? Koliko će se vremena smijati našim božićnim čestitkama oni koji su izgradili svoj ideal sigurnosti na novcu, moći, koristoljublju, nasilju, netoleranciji, uživanju kao apsolutnoj svrsi života?

Možda bismo u takvim situacijama trebali radije poželjei *neugodne* čestitke poput ovih:

- ❖ Isus, rođen iz ljubavi, neka nam dadne odvratnost prema sebičnom životu i karijeri kao idolu našega života i neka ispuni naše postojanje darivanjem, molitvom, šutnjom i hrabrošću da u Bogu tražimo smisao života.
- ❖ Dječe koje spava na slami neka nam ukloni san, ne bukom i pucnjavom, da osjetimo tvrdoću svojega kreveta te dadnemo gostoprimstvo beskućniku i siromahu u prolazu.
- ❖ Marija, polažući plod svoje utrobe među životinje, nagnala nas, svojim tužnim očima, na uklanjanje svih božićnih žalopjki.
- ❖ Josip, obilazeći zatvorena vrata postaje simbol očinskog razočaranja, neka uznemiri pijanost naših božićnih ručaka, opomene naše ludovanje za igrama na sreću, izazove kratki spoj u našim svečanim osvjetljenjima, da se okrenemo patnjama tolikih roditelja koji prolijevaju skrivene suze zbog svojih sinova i kćeri bez sreće, bez zdravlja, bez posla.
- ❖ Anđeli, navjestitelji mira, neka donesu rat našoj uspavanoj mirnoći koja je nesposobna vidjeti nemir, tjeskobu, nepravdu, iskorištavanje, nasilje, ogovaranje i osuđivanje.
- ❖ Pastiri koji bdiju u noći neka nam dadnu osjećaj trenutka, zanos iščekivanja, radost u prepuštanju Bogu; nadahnu duboku želju za življenjem u dovoljnosti, jedini način da umremo bogati.
- ❖ Sretan Božić na naš stari svijet koji umire i neka se rodi novi.
- ❖ Hajdemo do Betlehema. Put je dug i težak...

Božić, življen s osobama u Betlehemu, pomoći će nam pronaći Isusa i, s Njim, rješenje našega otkupljenoga postojanja, veselje življenja, ukus bitnoga, slast jednostavnih stvari, izvor mira, radost dijaloga i suradnje, želju za povijesnim zalaganjem, ljepotu istinske slobode i nježnost hvale i molitve.

On dolazi

Jeste li čuli njegove tihe korake?

On dolazi, dolazi, vazda dolazi.

Svakog časa i svakog stoljeća, svakog dana i svake noći on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U mnogim sam raspoloženjima pjevao mnoge pjesme, ali svi su njihovi zvuci uvijek javljali: "On dolazi, dolazi, vazda dolazi."

U mirisnim danima sunčanog travnja, niz šumski puteljak, on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U kišovitom sumoru srpanjskih noći, u grmljavinskoj kočiji oblaka, on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U tuzi za tugom, to su njegovi koraci što gaze moje srce, i njegovo zlatno stopalo razblistava moju radost.

Rabindranat Tagor

- Svojim riječima opiši osnovno ozračje koje vlada u pjesmi.
- Pročitaj pjesmu tako da tvoj glas dočara to ozračje.
- Kojim bi tjelesnim stavom dočarao *čekanje*, a kojim *dolazak* izražen u pjesmi?
- Pokušajte to prikazati scenski.

Susret s Bogom u blagom lahoru

Usporedi sadržaj pjesme *On dolazi* s iskustvom proroka Ilije koji se, bježeći pred gnjevom kraljice Izabele, povlači na Božju goru Horeb gdje mu se Bog objavljuje. Njegov doživljaj opisan je u knjizi o Kraljevima:

»Iziđi i stani u gori pred Jahvom. Evo Jahve upravo prolazi.« Pred Jahvom je bio silan vihor, tako snažan da je drobio brda i lomio hridi, ali Jahve nije bio u potresu; a poslije

potresa bio je oganj, ali Jahve nije bio u ognju; poslije ognja šapat laganog i blagog lahora. Kad je to čuo Ilija, zakri lice plaštem, iziđe, i stade na ulazu u pećinu (1. Kr 19,11-13).

Bog je Iliji progovorio u blagom lahoru.

- U kakvom se ozračju može dogoditi istinski susret dviju osoba?
- Usporedi istinski susret dviju osoba sa susretom čovjeka i Boga.

Iako se Bog objavljivao ljudima, primjerice Mojsiju, u grmljavini, munjama i gustom oblaku (usp. Izl 19), Iliji se objavljuje u laganom i blagom lahoru. Velik broj ljudi doživljava iskustvo Boga poput Ilije, upravo u ozračju tišine. U tišini vlastite sobe, u tišini crkvenog prostora ili u tišini šumskih i drugih osamljenih predjela čovjek uspijeva 'čuti' o sebi, o Bogu, o brojnim tajnama života ono što mu ne uspijeva na drugim mjestima zaglušenim različitim zvukovima ili bukom. Ta zaglušna buka ne mora uvijek dolaziti izvana. Ona se može događati i u nama. Nju mogu stvarati naše misli, želje, planovi, strahovi itd. Umjesto da u sebi stvaramo mir, često tražimo mjesta, primjerice bučne zabave kojima pokušavamo nadjačati nutarnju buku. Osim toga, ponekad ne uspijevamo na primjeren način izraziti ni svoje pozitivne osjećaje: osjećaj radosti, sreće, zadovoljstva, ljubavi. Bijeg od zaglušne buke u nama i nedovoljno proživljavanje sadržaja lijepih osjećaja stvara u nama potrebu za bučnim slavljima uz uporabu čak i vatrenoga oružja.

POTICAJ ZA STVARALAČKI RAD

Vježba slušanja

Cilj vježbe je povećavanje osjetljivosti na zvukove oko nas kojih često nismo svjesni, a isto tako ni njihova značenja za naš ljudski život. Vježba služi kao uvod u razgovor o Božiću, blagdanu radosti i mira, o Božićnoj noći kao noći tišine i pjesme.

Domaća zadaća

Uvod

Koje zvukove najčešće čuješ (prometnu buku, glazbu, zvukove mašina, ljudski govor ...)? Kako oni djeluju?

Kada i gdje najbolje čuješ zvukove iz prirode?

Kada i gdje obraćaš posebnu pozornost na zvukove iz prirode (danju, noću, zimi, ljeti, u šumi, na ulici, u sobi...)? Kako oni djeluju na tebe?

Koji je zvuk tebi najneugodniji? Koje zvukove slušaš osobito rado (lavež pasa, pjev ptica, glasanje divljih životinja, predenje mačka, fujukanje vjetra, romorenje kiše...)?

Koji najjači prirodni zvuk poznaješ? A koji najtiši?

Koja je razlika između prirodnih i umjetnih zvukova?

Je li za »dobro slušanje« dovoljno imati samo »dobro« uho?

List papira podijeli crtom po dužini na dvije polovice. Na vrhu lijeve polovice papira napiši: »Prirodni zvukovi«, a na vrhu desne polovice: »Umjetni zvukovi« (oni koje proizvodi čovjek raznim sredstvima). Sam ili još s nekima iz razreda odaberi neko mjesto za kratku šetnju gdje možeš čuti

različite zvukove. Neko vrijeme nemojte razgovarati već obratite pozornost na sve zvukove koji do vas dopiru. Zapiši svaki zvuk na odgovarajuću stranu papira. Na kraju šetnje usporedite svoje liste. Provjerite jeste li svi čuli iste zvukove i koje ste najprije osjetili. Kod kojih je zvukova bilo teško odrediti jesu li prirodni ili umjetni? Zapiši i sadržaj razgovora.

Zajednička obrada domaće zadaće

Predstavnik skupine ili svatko za sebe iznosi svoja zapažanja, a netko ih ispisuje na ploču.

Razgovor se nastavlja na temelju sljedećih ili sličnih pitanja:

- Zašto su nam potrebni zvukovi?
- Koji su zvukovi zdravi za ljude?
- Što je tišina? Gdje se može doživjeti?
- Što ona u nama izaziva?
- Možemo li reći da 'čujemo' tišinu?
- Poznaješ li nekog čovjeka koji je gluh ili koji teško čuje?
- Kako djeluju zvukovi i glasovi na tvoje raspoloženje?

Primjena vježbe na biblijski tekst

Svatko za sebe u tišini neka pročita izvješće iz Lukina evanđelja o Kristovu rođenju.

I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jaslje jer za njih nije bilo mjesta u svratištu.

A u tom kraju bijahu pastiri: pod vedrim su nebom čuvali noćnu stražu kod svojih stada. Anđeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja! Silno se prestrašiše. No anđeo im reče: »Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenčce povijeno gdje leži u jaslama.« I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: »Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!« Čim anđeli otiđoše od njih na nebo, pastiri stanu poticati jedni druge: »Hajdemo dakle do Betlehema. Pogledajmo što se to dogodilo, događaj koji nam obznani Gospodin.« I pohite te pronađu Mariju, Josipa i novorođenčce gdje leži u jaslama.

Pošto sve pogledaše, ispriповijediše što im bijaše rečeno o tom djetetu. A svi koji su to čuli divili se tome što su im pripovijedali pastiri.

Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu.

Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli kako im je bilo rečeno.

(Lk 2,6-20)

- Kojim bi riječima mogao opisati ozračje Kristova rođenja?
- Kako bi opisao izraz lica Marije i Josipa i sadržaj njihova razgovora?
- Koji su se zvukovi mogli čuti tijekom cijelog tog događaja?
- Kad bi bio u blizini novorođenoga, kakvo bi ozračje poželio?
- Bi li dopustio bučnu glazbu, pucanje iz petardi ili vatrenoga oružja?
- Obrati pozornost na ponašanje pastira koji su pod vedrim nebom čuvali noću stražu.
- Kojim zvukovima možeš čuti zamišljajući sliku prema Lukinu opisu?

- Kako se pastiri ponašaju nakon anđelove blagovijesti?
- Pokušaj u tekstu naći glagole koji opisuju ponašanje pastira. Koji te se glagol najviše dojmio?
- Kakvu atmosferu u cijeli događaj unosi pjesma anđela?
- Pokušaj usporediti Lukin opis Kristova rođenja i ponašanje svih onih koji u tom događaju sudjeluju i način na koji mi danas slavimo Kristovo rođenje.
- Kako izgleda naša Badnja večer i ozračje u kojem idemo na polnoćku? Odgovara li naše ponašanje slavlju božićnoga otajstva?

TEKST ZA RAZMIŠLJANJE I NADAHNUĆE

Na božićnu noć Bog je *mir* proglasio svojim programom na zemlji. U djetetu Isusu, kako pjeva psalmist, *Ljubav će se i Vjernost sastati, Pravda i Mir zagrliti* (Ps 85, 11). Na Palači Ujedinjenih naroda u New Yorku stoje u kamenu napisane riječi Izaijine vizije: *Prekovat će mačeve u plugove, koplja u srpove* (Iz 2, 4), *Knez mira* će uspostaviti *mir bez kraja*. Stoga je svaki istinski slavitelj Božića dušom i srcem, vjerom i djelom mirotvoran i mironosac.

*»Jesmo li mi mironosni kršćani? Mir ne ovisi o velikima i jakima, ne ovisi o velikim državicima i predstavnicima svjetskih blokova. Istina, oni imaju svoje goleme i neprenosne odgovornosti. No mir moj ovisi i o čitavom nizu ljudi s kojima svaki dan živim. No ija imam ključe mira za mnoge ljude. (...) Mi, kršćani, jesmo li mir za ljude koji ne vjeruju? Čestitajmo si Božić. No svaki stisak ruke znači preuzimanje odgovornosti jednih za druge. »Mir ne poznaje granica« - napisao je u poruci za Godinu mira 1986., papa Ivan Pavao II. Mir treba da zahvati i Istok i Zapad i Sjever i Jug. Izmjerimo svoj dom na sve četiri strane svijeta. Povucimo u duhu crte između svih kutova našega stana. Tu, unutra, u svom domu budimo mironosci jedni drugima. Pogledajmo još jednom: sve se te crte slažu u križ, a križ znači ljubav uz žrtvu. Često ćemo moći biti mironosci samo uz požrtvovnu ljubav. Na to mislimo kad si čestitamo Božić, kada se "mir-božamo".« (B. Duda, *Sjeme je Riječ Božja*, Zagreb, 1987., str. 31.)*

Riječ Božja je postala infant, dojenče, onaj koji ne govori. Potreban je nas. Nužno je zaštititi ga i pomoći mu da raste. To je čudesna razmjena. U Djetetu prepoznamo Boga koji razdire noć svijeta novim, vječnim, božanskim svjetlom. Slaviti Božić u srcu noći znači prepoznati da ljubav Božje je jača od naših tmina i da je naša zora na vidiku.

Bog ne dijeli svijet na svijet odabranih i svijet otpisanih. On postaje solidaran sa svakim čovjekom. Biti božićni čovjek znači biti bliz svakom čovjeku, biti odgovoran i osjetljiv za druge. Ljudska osoba u središtu. Stvarna, ne prividna, virtualna osoba koja prividno živi, raduje se, plače, pati ili umire. U stvarnom se životu plače, trpi, obolijeva, umire, ostaje napušten i zaboravljen. Suživot, su-odgoj, su-rast. Božić je znak Božje brige za opće, zajedničko i svima nužno.

Kristovo rođenje je polazišna točka i usmjerenje povijesti. To je jedini događaj koji je u stanju dati povijesti smisao. Jedini događaj koji joj može dati sigurnost usmjerenja prema životu, a ne prema smrti. Izvan ovog otajstva postoji samo apsurd. Božić je događaj koji objavljuje Božju moć u malenosti i ljubavi, sve ostalo je ljudska moć koja se objavljuje u smrti i njezinim surogatima.

Bog je potreban čovjeka. Povjerio se njegovim rukama. Bog se daruje kao život i hrana čovjeku grješniku. Bog koji je ljubav i prihvaćanje, potreban je ljubavi i prihvaćanja. Pronalazi mjesto gdje borave životinje. Pronaći će gostoprimstvo u našem grijehu i našoj potrebi.

Solidarni Bog – temeljni znakovi: ponizan, beznačajan, potreban, prihvaćen ondje gdje jedu životinje. Dolazi u našu istinu, jer nas ljubi. Izlaže se odbijanju, ali je jednako tu, kao dar bez uvjetovanja.

To je mjesto gdje se ispunja Božja volja: »kako na nebu tako i na zemlji«. Izbrisana svaka razdaljina između Boga i čovjeka, njegova se uzvišenost snižava da bismo ga mogli dostići, njegova se veličina usredotočila u djetetu, da bismo ga mogli zagrliti.

Navještaj pokreće noge kako bismo videjli događaj koji je sama riječ učinila mogućim. Čuti, poći, zatim vidjeti.

Božić u nama: sve što je tama da postane svjetlo, sve što je prljavo da postane čisto, sve što je hladno da se zagrije, sve što nas zarobljava da se oslobodimo, sve što je smrt da postane život kako bismo razumno, vjernički normalno živjeli; pravedno, ne koristoljubivo, već solidarno, pobožno...